

GALLERIA ACADEMICA

G. Bothmann: Aleksanteri II (1818-1881). Venäjän keisari ja Suomen suuriruhtinas 1855-1881.

Keisarillisen Aleksanterin-yliopiston kansleri 1826-1855. Öljy kankaalle 303x188 cm, 1850.

Maalannut hovivamaalari G. Bothmann 1850. Perintöruhtinas lahjoitti muotokuvan vieraillessaan yliopistossa 11. tammikuuta 1851, jolloin juhlittiin hänen 25 vuotta kestänyttä kanslerikauttaan.

Helsingin yliopistolla on maan suurin muotokuvakokoelma, siihen kuuluu yli 1000 teosta. Suurin osa teoksista esittää yliopiston kanslereita, varakanslereita, rehtoreita ja professoreita, mutta joukossa on myös hallitsijamuotokuvia. Valtaosa töistä on itsenäisyyden ajalta, autonomian ajalta on noin 130 teosta ja Turun paloa (1827) edeltäneeltä ajalta 16 teosta. Kuninkaallisen Turun akatemian ja Helsingin yliopiston muotokuvakokoelman historia alkoi vuonna 1652, jolloin akatemian kansleri, kenraalikuvernööri **Per Brahe** lahjoitti muotokuvansa akatemian kirjastolle. Kokoelmat kasvoivat lahjoituksin ja hankinnoin 1600- ja 1700-luvulla. Useimmat vanhimmista muotokuvista tuhoutuivat Turun palossa 1827. Palossa tuhoutuneiden teosten tilalle hankittiin 1800-luvun kuluessa runsaasti kopioita.

Turun paloa edeltäneeltä ajalta säilyneistä teoksista neljä veistosta (**Aleksanteri I** sekä pronssisena että marmorisena, kuningatar **Kristiina** ja **Carl von Linné**) sekä mahdollisesti piispa **Browalliusta** ja piispa **Rothoviusta** esittävät maalaukset kuuluivat aikoinaan Kuninkaallisen Turun akatemian kokoelmiin. Muut ovat tulleet yliopistolle lahjoituksina myöhemmin. Yliopiston 1800-luvun hankinnoista merkittävimmät ovat keisarien muotokuvat. Kaikki Venäjän keisarit ja Suomen suuriruhtinaat on esitetty seisovina kokovartalokuvina.

Muotokuvakokoelmaan tulee vuosittain lisää teoksia pääsääntöisesti lahjoitusten kautta. Edelleen on tapana, että professorin eläköityessä tai täyttäessä 60 vuotta hänen oppilaansa, ystävänsä ja työtoverinsa teettävät muotokuvan ja lahjoittavat sen yliopiston kokoelmiin. Käytännön järjestelyjen hoitamiseen perustetaan tavallisesti muotokuvatoiminta. Muotokuvat sijoitetaan yleensä siihen tiedekuntaan tai sille laitokselle, jossa ko. professori on toiminut. Muotokuvia teetetään joskus myös muista yliopiston työntekijöistä. Kanslerien ja rehtorien muotokuvat teetetään yliopiston tilauksesta, ja ne sijoitetaan päärakennukseen.

Robert Wilhelm Ekman: Georg August Wallin (1811–1852). Öljy kankaalle, 1853. Itämaisen kirjallisuuden professori 1851–1852.

Muotokuvatoimikunnat perustetaan pääsääntöisesti oppiaineiden aloitteesta. Ne vastaavat kaikista muotokuvien hankintaan liittyvistä järjestelyistä, kuten rahankeräyksestä, yhteydenpidosta taiteilijan tai valokuvaajan kanssa, teoksen mahdollisesta kehystämisestä ja paljastustilaisuuden järjestelyistä. Yliopistomuseo antaa tarvittaessa asiantuntija-apua muotokuvaprojekteissa, kuten taiteilijan tai valokuvaajan valinnassa. Muotokuvan paljastuksen jälkeen teos siirtyy museon hallinnoitavaksi.

Aika ajoin lahjoituksia tulee myös muilta tahoilta, kuten yksityishenkilöiltä. Lahjoitusten vastaanottoa punnitaan aina tapauskohtaisesti.

Viggo Wallensköld: Erkki Havansi (s. 1941). Hiilipiirustus ja öljy kankaalle, 2013. Prosessioikeuden professori 1982–2009.